

Franciszek Ziejka

Polonistyka w INALCO w Paryżu

Biuletyn Polonistyczny 30/3-4 (105-106), 130-134

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

od 1985 r. Anna Trębska (UMCS).

² Por. "Materialy z prvního pracovního zasedání polonistu", Praha-Olomouc 1978.

Anna Trębska

POLONISTYKA W INALCO
(INSTITUT NATIONAL DES LANGUES ET CIVILISATIONS ORIENTALES)
W PARYŻU

Założona w 1669 r. przez Colberta Szkoła Języków Wschodnich w Paryżu, posiadająca dzisiaj prawa samodzielnej wyższej uczelni, jest placówką, w której polonistyka ma piękne tradycje. To właśnie w tej uczelni w 1918 r. utworzono pierwszą we Francji sekcję polonistyczną, której kierownictwo objął Henri Grappin (po wygraniu konkursu, do którego stanął m.in. Paul Cazin). Dzieło Grappina podtrzymywali godnie jego następcy: Etienne Decaux i Maria Szurek-Visti. Do tych tradycji nawiązuje także i kierująca od trzech lat sekcję polonistyczną w INALCO prof. Maria Delaperrière. Ale nie tylko tradycja wyznacza kierunek działań polonistyce w INALCO. W równej mierze kierunek ten wyznacza zapotrzebowanie na specjalistów wysokiej klasy. INALCO bowiem, w odróżnieniu od innych ośrodków polonistycznych we Francji, ma swoją - utrwaloną w świadomości Francuzów - specyfikę. Kształcił studentów przede wszystkim z myślą o przygotowaniu ich do służby w dziennikarstwie, w badaniach naukowych oraz w dyplomacji. Pełna samodzielność sekcji polonistycznej - jednej spośród osiemdziesięciu ośmiu działających w uczelni - pozwala tu poprzez ciągłe doskonalenie programu studiów w odpowiednim stopniu modyfikować specjalność dyplomu

uczelnii.

W roku akad. 1985/86 w INALCO studiowało łącznie 121 osób. W cyklu I (obejmującym trzy lata studiów) - 83 studentów, II (czwarty i piąty rok studiów) - 35 studentów, III (przeznaczonym dla osób przygotowujących tzw. Diplôme d'Etudes Approfondies) - 3 studentów. Program studiów jest zróżnicowany, ukierunkowany, dostosowany do możliwości podjęcia pracy po ukończeniu studiów. Do tradycji należy w INALCO dbałość o dobre opanowanie przez studentów języka polskiego. Zdobyć mocnej bazy językowej, wspartej na biegłej znajomości prawideł gramatycznych - to cel studiów w cyklu I. Zajęcia tu prowadzone mają charakter praktyczny: wykłady z gramatyki opisowej idą więc w parze z zajęciami ćwiczeniowymi z gramatyki, a także z zakresu języka mówionego i pisanego. Studenci I cyklu pogłębiają też znajomość Polski na prowadzonych w języku francuskim wykładach z historii, geografii, kultury i literatury polskiej (od 1822 r. do dziś).

Studia w cyklu II mają na celu przygotowanie studentów do samodzielnej pracy. Służą temu z jednej strony pogłębione studia lingwistyczne (m.in. zajęcia z lingwistyki synchronicznej i gramatyki kontrastywnej), z drugiej - studia literaturoznawcze i historyczne (zajęcia z literatury staropolskiej, analiza wybranych tekstów z literatury współczesnej, studium polskiej prasy współczesnej oraz wykłady z historii Polski w. XX i z dziejów kultury polskiej). Pięcioletnie studia polonistyczne w INALCO kończą studenci dyplomem zwanym DREA (Diplôme de Recherche et d'Etudes Approfondies), będącym odpowiednikiem polskiej pracy magisterskiej i francuskiego dyplomu uniwersyteckiego: maîtrise (dobiega właśnie procedura pełnej ekwiwalencji tych stopni).

W ramach cyklu III studenci przygotowują dyplom DEA (Diplôme d'Etudes Approfondies), pisząc prace, które otwierają im drogę do doktoratu (od roku bieżącego - już jednego, bez podziału na tzw. doktorat III-go cyklu i doktorat państwowy).

Kierującej sekcją polonistyczną w INALCO prof. M. Delaperrière udało się skupić grono pracowników doborowych, znanych zarówno we Francji, jak i w Polsce. Badaczka literatury XX w., prof. Delaperrière (jeszcze w br. ukaze się drukiem jej rozprawa pt. "Awangardy polskie w kontekście europejskim. Studium wyobraźni poetyckiej") ma zapewnioną współpracę tej rangi specjalistów, co prof. Jean Lajarrige - znany badacz literatury modernistycznej polskiej i francuskiej, prof. Hélène Włodarczyk - ceniona we Francji lingwistka polska, czy prof. Georges Castellan - znany dobrze historykom polskim badacz naszej przeszłości (niedawno ogłosił książkę o dziejach polskiego katolicyzmu). Obok tych uznanych już naukowców pracuje w INALCO grono młodszych pracowników, jak np. dr Magdalena Nowotny, autorka książki o stylistyce Witkacego, prowadząca obecnie badania semantyczne, czy dr Jean Drwęcki - historyk. Pod opieką takiego zespołu nauczającego studenci francuscy (w zdecydowanej większości pochodzenia francuskiego, odsetek młodzieży polonijnej jest tu stosunkowo mały) przygotowują prace dyplomowe. Oto kilka przykładowych tematów prac z zakresu literaturoznawstwa: "Czas rzeczywisty i mityczny w dziele Brunona Schulza", "Tematy biblijne w dramatach Jerzego Zawieyskiego", "Janusz Korczak - pisarz i pedagog"; "Dekadentyzm w prozie Andrzeja Kuśniewicza", "Świat chłopski w prozie pozytywistycznej", "Komedia Franciezska Zabłockiego i dramat francuski". Z zakresu językoznawstwa powstają m.in. następujące prace: "Przedimki polskie: klasyfikacja i ich funkcje", "Klasy czasowników w języku pol-

skim". Zaś z zakresu kultury: "Radio polskie we Francji - studium archiwalne", "Sakralne i narodowe aspekty polskiej obrzędowości". Część absolwentów polonistyki w INALCO zdecydowała się kontynuować badania naukowe. Przygotowują oni dyplomy DEA, będące zapowiedzią doktoratów. Oto wybrane tematy rozpraw dyplomowych III cyklu, jakie powstają w INALCO: "Groteska i perewazja jako kategorie estetyczne w dramatach Witkacego", "Alienacja bohatera w polskiej prozie współczesnej", "Nurt sarmacki w prozie polskiego romantyzmu".

Ogląd stanu polonistyki w INALCO napawa optymizmem. Grono nauczające w tej sekcji podjęło przed blisko dwoma laty decyzję o znacznym podniesieniu wymagań stawianych studentom. Decyzja ta zaczyna przynosić obecnie rezultaty. Wykruszyła się szybko grupa studentów przypadkowych, tzw. "hobbystów", pozostali zaś ci, którym zależy na zdobyciu rzetelnej wiedzy. Nic zatem dziwnego, że na prowadzone w INALCO wykłady z literatury, historii czy kultury coraz częściej przychodzą słuchacze z sekcji polonistycznej w Paris IV, a także studenci innych sekcji. Optymizmem napawa również fakt nawiązania bezpośredniej współpracy sekcji polonistycznej INALCO z Uniwersytetem Jagiellońskim. Podpisana ostatnio umowa pozwala wierzyć, że ta zasłużona placówka polonistyczna we Francji rozwijać się będzie z roku na rok. Umowa przewiduje bowiem m.in. możliwość pogłębiania wiedzy polonistycznej przez najlepszych słuchaczy INALCO w murach wszechnicy krakowskiej. Nadto przewiduje ona podjęcie szeregu wspólnych przedsięwzięć naukowych: wspólnych sesji naukowych, np. literaturoznawczych (organizowanych obok posiadających już swoją tradycję wspólnych sesji historycznych) oraz przygotowanie wspólnymi siłami obu ośrodków tak bardzo potrzebnych w

pracy za granicą pomocy dydaktycznych (obecnie trwają końcowe prace nad wielką antologią literatury polskiej).

Franciszek Ziejka

POLONISTYKA W CLERMONT-FERRAND

Polonistyka w Clermont-Ferrand ma wymiary bardzo skromne. Istnieje w ramach Instytutu Słowistycznego, przy czym instytut prowadzi głównie studia rusycystyczne.

Wśród innych języków słowiańskich (bułgarski, serbsko-chorwacki i słowacki) język polski zajmuje pozycję najbardziej uprzywilejowaną, ponieważ studenci po drugim roku studiów mogą pisać pracę dyplomową niższego stopnia, tzw. DEUG (w języku polskim lub francuskim). Prace dyplomowe powstają pod kierunkiem profesorów polskich, którzy zatrudniani są tylko na rok na podstawie porozumień polsko-francuskich. Chcąc uzyskać DEUG, studenci są zobowiązani do uprzedniego uczestnictwa w wykładach z zakresu kultury i literatury polskiej w wymiarze dwóch godzin tygodniowo oraz w zajęciach tłumaczeniowych - również 2 godz. tygodniowo.

Kandydatami na DEUG są zwykle studenci, którzy zaliczyli dwa lata lektoratu języka polskiego, a więc osoby dłużej interesujące się językiem i kulturą polską. W wyborze kierują się oni bardzo różnymi motywami. Najczęściej traktują język, literaturę i kulturę polską jako rozszerzenie swojej wiedzy o narodach i kulturach słowiańskich. Często też są to osoby pochodzenia polskiego, pragnące poznać kraj i kulturę swoich przodków. Zdarza się również, że student jest zafascynowany jednym zja-